

Rast Peşrev

Ney

Kul Mahmud Dede

Usûlü : Berefşan [32/4]

Usûl Vuruşu : 2 Yürük Semai + 5 Sofyan

5

10

15

20

25

30

36

42

48

53

59

64

70

Kul Mahmud Dede

U s û l

Türk Musikisinde, eşit sayıda, muhtelif vuruşlardan meydana gelmiş kalıplara “Usul” denir. Bu vuruşlar düzenli bir tempo ile aksamadan eser bitene kadar icra edilir.

Usul değeri portede, donanıma yazılır ve sol anahtarından sonraki arıza işaretlerinin hemen sağında yer alır.

Türk Musikisinde usullerin klasik icrası; sağ elin sağ dize, sol elin sol dize vurulmasıyla belirtilir.

Usulün vurulmasına daima sağ el ile başlanır. Birinci vuruş kuvvetli olarak vurulur.

Usuller, birbirine paralel çizilen iki yatay çizgi üzerine yazılan notalarla belirtilir. Üst taraftaki çizgi sağ eli, alt taraftaki çizgi sol eli gösterir. Usulün çizildiği çizginin sol tarafına “usulün kıymeti”ni ve “usulün zamanı”nı gösteren sayılar yazılır. Üst tarafa yazılan sayı usulün kıymetini, alt tarafa yazılan sayı ise usulün zamanını gösterir. Türk Musikisinde kullanılan usuller şu kelimelerle ifade edilir; Düm, Tek, Te-ke, Te-ek, Te-ka, Ta-hek.

Bunların anlamlarını da kısaca belirttikten sonra Türk Musikisinde kullanılan usulleri incelemeye başlayalım. Düm: Sağ elle sağ diz üzerine vurularak gösterilen kuvvetli zamanı belirtir. Tek: Sol elle sol diz üzerine vurularak gösterilen hafif zamanı belirtir. Te-ke: Birbirine eşit iki zamanı gösterir. Sağ ve sol el birbiri ardınca dizler üzerine vurularak icra edilir. Te-ek: Sol elin sol diz üzerine iki vuruş kıymetinde vurulacağını belirtir. Te-ka: Bir kısa ve ardından bir uzun zamanı belirtir. Sağ el kısa, sol el uzun zamanda icra edilecek demektir. Ta-hek: “Ta” hecesinde iki el birlikte havaya kalkar. “Hek” hecesinde yine iki el birlikte vurulur.

Usuller, “Basit Usuller” ve “Birleşik Usuller” olmak üzere ikiye ayrılır. İki tane basit usul vardır. Bunlar; iki zamanlı ve üç zamanlı usullerdir.

Berefşan Usûlü

*) Berefşan “şifa dağıtan” mânasına gelen Farsça bir kelimedir. Eldeki bilgilere göre en az 600 yıllık bir geçmişi bulunan, otuz iki zamanlı ve on dört vuruşlu bir büyük usuldür. İki yürük semâi ve çeşitli şekillerdeki beş sofyanın sıralanmasıyla meydana gelmiştir.

*) Büyük formdaki eserlerde çok defa kendi başına kullanılan bu usul, ayrıca 120 zamanlı zencir usulü ile değişik zamanlı darbeyn usullerinin bünyesinde de yer almaktadır. Otuz iki zamanlı hafif ve muhammes adlı diğer usullerden vuruş sayıları ile zayıf ve kuvvetli zamanlarının farklı oluşu bakımından da ayrılmaktadır. Çoğunlukla beste formunda, ayrıca bazı peşrev, kâr, tevşih ve ilâhilerde kullanılmıştır.

Kaynak :

1) ‘ Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ’, M. Hürşit UNGAY

2) ‘ Türk Mûsikisi Nazariyâtı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri ’ İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Berefşan Darb Usûlü

[32 / 4] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üü-Üü-Üm) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Dü-Üü-Üü-Üm) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Dü-Üü-Üü-Üm) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 7 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 8 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 9 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 10 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 11 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 12 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 13 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 14 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 15 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 16 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]